

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Kaniové a soudců JUDr. Josefa Baxy a JUDr. Zdeňka Kühna v právní věci žalobce: **Ing. T. V.**, zastoupeného Mgr. Janem Peroutkou, advokátem se sídlem v Ústí nad Labem, AK Velká Hradební 484/2, proti žalovanému: **Finanční ředitelství v Ústí nad Labem**, se sídlem v Ústí nad Labem, Velká Hradební 61, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 2. 5. 2007, č. j. 5947/07 - 1100, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 9. 4. 2008, č. j. 15 Ca 134/2007 - 42,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žalobce **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Žalovanému **s e n e p ř i z n á v á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Kasační stížností podanou v zákonné lhůtě se žalobce (dále též „stěžovatel“) domáhá zrušení shora označeného rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem. Krajský soud zamítl žalobu, kterou se žalobce domáhal zrušení výše uvedeného rozhodnutí žalovaného, kterým bylo zamítnuto odvolání žalobce proti platebnímu výměru na daň z příjmů fyzických osob za zdaňovací období roku 2005 Finančního úřadu v Litvínově ze dne 12. 9. 2006, č. j. 41610/06/207971/1079. Finanční úřad daným rozhodnutím vyměřil žalobci daň ve výši 13 980 Kč (rozdíl mezi vyměřenou daní a daní vypočtenou v daňovém přiznání činil 180 Kč). Žalobce se současně domáhal i zrušení uvedeného rozhodnutí Finančního úřadu v Litvínově.

Žalobce podal správci daně v řádném termínu daňové přiznání k dani z příjmů fyzických osob za zdaňovací období roku 2005, ve kterém snížil společný základ daně manželů o částku rovnající se zaplaceným úrokům ve výši 9105 Kč. Uvedené úroky vznikly na základě smlouvy

o úvěru č. 489-08.100.075, uzavřené dne 7. 11. 2005 s věřitelem PRIVAT BANK AG, dle které získal žalobce od věřitele jednorázově využitelný úvěr ve výši 2 500 000 Kč. Tato smlouva neobsahovala účel poskytnutého úvěru, k jeho specifikaci došlo ve sděleních věřitele podaných na základě opakovaných výzev správce daně k odstranění pochybností. Podle sdělení věřitele ze dne 11. 1. 2006 byl úvěr poskytnut na „*splacení soukromého úvěru, příp. výstavbu domu*“. Dle dalšího vyjádření ze dne 11. 5. 2006 se jednalo o „*klasický hypoteční úvěr za účelem pořízení bydlení*“, přičemž tento účel měl být řádně doložen v písemné podobě původní smlouvou o úvěru, která byla nahrazena novou úvěrovou smlouvou banky. Věřitel následně dodal kopii smlouvy o půjčce ve výši 2 000 000 Kč ze dne 30. 6. 1997, uzavřené mezi žalobcem a jeho otcem V. V., která měla být předložena žalobcem v souvislosti s poskytnutím úvěru ze strany PRIVAT BANK AG. Zbylou částí úvěru (tedy částkou 500 000 Kč) byly dle tvrzení žalobce poukazovány zpět finanční prostředky, které byly do bydlení investovány buď z vlastních prostředků žalobce a jeho manželky K. V., anebo z prostředků získaných na základě hypotečního úvěru od Českomoravské hypoteční banky, a. s. ze dne 30. 9. 1997. Finanční úřad posoudil jako oprávněné a plně v souladu s § 15 odst. 7 písm. h) zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění účinném do 31. 12. 2005 (dále jen „zákon o daních z příjmů“), snížení základu daně o zaplacené úroky z částky 2 000 000 Kč, určené k uhrazení půjčky poskytnuté V. V. Za spornou považoval zbylou část úvěru ve výši 500 000 Kč; z úroků zaplacených z této části úvěru podle něj nelze snižovat základ daně. Financování již jednou použitých prostředků na pořízení bydlení (tzn. vlastních a dále z jiného úvěru, který byl již dříve splacen) nelze podle finančního úřadu subsumovat pod § 15 odst. 7 citovaného zákona.

Krajský soud považoval pro posouzení dané věci za klíčovou argumentaci žalobce, podle níž byla sporná částka 500 000 Kč použita na úhradu půjčky, kterou žalobce poskytl ze svých výhradních prostředků společnému jmění manželů. Proto je možné dle žalobce uvedenou částku považovat za splacení půjčky použité poplatníkem daně na financování bytových potřeb, ve smyslu § 15 odst. 7 písm. h) zákona o daních z příjmů. Krajský soud však dospěl k závěru, že uvedené tvrzení žalobce trpí zásadní vadou; poskytnout půjčku z výhradních prostředků jednoho z manželů do jejich společného jmění a následně ze společného jmění poskytnutou půjčku vrátit není totiž s ohledem na konstrukci dotčených právních institutů možné. Při nabytí věci pomocí prostředků, které byly vzaty jednak ze společného jmění manželů a jednak z výlučného majetku jednoho z manželů, stávají se věci takto nabyté předmětem společného jmění manželů a není možné považovat prostředky vynaložené z výlučného majetku za půjčku jednoho z manželů, neboť nelze dohodnout časový okamžik, kdy budou takové prostředky ze společného jmění vráceny; k náhradě takto vynaložených prostředků může dojít až v rámci vypořádání společného jmění manželů po jeho zániku. Pro nemožnost takové půjčky hovoří dle krajského soudu také skutečnost, že každý z manželů ručí jako solidární dlužník za závazky spadající do společného jmění manželů i veškerým svým výlučným majetkem. Pokud by se připustila žalobcem uváděná konstrukce, mohlo by se stát v případě neuhrazení půjčky, že by věřitel (jeden z manželů) uspokojoval svou pohledávku sám na svém výlučném majetku – platil by sám sobě. Možnost uzavřít smlouvu o půjčce mezi manžely tak připadá v úvahu pouze v případě, že je rozhodnutím soudu nebo na základě smlouvy za trvání manželství omezen rozsah společného jmění či odložen okamžik jeho vzniku. Uvedená skutečnost však v posuzovaném případě nenastala a proto krajský soud výše uvedeným rozsudkem žalobu zamítl.

Proti rozsudku podal žalobce včas kasační stížnost. V ní namítá rozpor se zákonem - ten spatřuje v okolnosti, že se žalovaný ani krajský soud v řízení nevypořádali se všemi jeho námitkami; a dále ve skutečnosti, že správce daně postupoval v daňovém řízení od samého počátku v rozporu se zákonem. Konkrétně vyčítá správci daně, že i on sám spornou částku 500 000 Kč nejprve charakterizoval tak, že šlo o prostředky použité na investice

do bydlení, aby hned v další větě naopak tvrdil, že poplatník předmětnou část hypotečního úvěru nepoužil pro účely bytové výstavby. Podle stěžovatele je přitom z dokumentů zaslaných správci daně jednoznačně patrné, že uvedené prostředky použil v souladu s § 15 odst. 7 písm. a) a b) zákona o daních z příjmů. Dané prostředky byly poskytnuty na krytí potřeb pro účely bytové výstavby, neboť jimi uhradil své osobní prostředky, které byly prokazatelně použity v souladu s uvedenými ustanoveními zákona o daních z příjmů. Toto své tvrzení doložil správci daně kupní smlouvou na nákup pozemku, na kterém byla následně provedena výstavba nemovitosti, spolu se znaleckým posudkem na finanční odhad dané nemovitosti, dle něž překračuje její hodnota výrazným způsobem částku získanou z hypotečního úvěru. Proto je zřejmé, že kromě celé výše hypotečního úvěru (tedy 2 500 000 Kč) musel při výstavbě nemovitosti použít ještě jiné prostředky, ať již půjčené či vlastní, které byly později pouze „profinancovány“ tímto hypotečním úvěrem. Stěžovatel zároveň namítá, že zákon o daních z příjmů nikde neuvádí, že by prostředky, kterými daňový subjekt financuje potřeby bydlení „ze svého“, nemohl poté krýt hypotečním úvěrem a následně si o úroky z tohoto úvěru snížit základ daně. Zákonodárce dle stěžovatele neměl v úmyslu diskriminovat vlastní prostředky, použité na bytovou výstavbu v souladu se zákonem, tím, že by nebylo možné po jejich použití následně využít k pokrytí těchto prostředků hypoteční úvěr v souladu s § 15 odst. 7 písm. b) zákona o daních z příjmů, stejně jako je to např. možné při ostatních způsobech financování uvedených v § 15 odst. 7 citovaného zákona. S těmito skutečnostmi se žalovaný v daňovém řízení nevypořádal a krajský soud se jimi ve svém rozhodnutí nezabýval vůbec.

Stěžovatel dále konstatoval, že hypoteční úvěr je účelový a pokud by jej použil v rozporu s jeho podstatou, nemohl by jej dle smlouvy s finančním ústavem a jeho všeobecných podmínek vůbec čerpat. Pokud by správce daně chtěl osvědčit, že toto tvrzení se zakládá na pravdě, navrhoval mu výslech svědků, kteří by existenci zmíněných finančních prostředků potvrdili.

Kasační stížnost není důvodná.

Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval námitkou, podle níž je hypoteční úvěr účelový a pokud by jej žalobce použil v rozporu s jeho podstatou, nemohl by jej dle smlouvy s finančním ústavem a jeho všeobecných podmínek vůbec čerpat. K tomu lze uvést, že ze správního spisu plyne, že v daném případě není účel poskytnutého úvěru v rozsahu jeho sporné části vůbec zřejmý. Smlouva o úvěru č. 489-08.100.075, uzavřená dne 7. 11. 2005 s věřitelem PRIVAT BANK AG, neobsahovala účel poskytnutého úvěru vůbec. K jeho specifikaci došlo až v následujících sděleních věřitele podaných na základě opakovaných výzev správce daně k odstranění pochybností, avšak ty se týkaly pouze částky 2 000 000 Kč, která byla půjčena stěžovateli jeho otcem V. V. Tuto část úvěru však považoval správní orgán za nespornou, proto se k ní Nejvyšší správní soud nikterak nevyjadřuje. Předmětem sporu je část úvěru ve výši 500 000 Kč, k níž se věřitel blíže nevyjádřil. Danou námitku je tedy potřeba považovat za nedůvodnou.

Stěžovatel dále namítl, že se žalovaný ani krajský soud v řízení nevypořádali se všemi jeho námitkami a že správce daně postupoval v daňovém řízení od samého počátku v rozporu se zákonem. Jádro odůvodnění krajského soudu představovalo odmítnutí argumentace žalobce, podle níž byla sporná částka 500 000 Kč použita na úhradu půjčky, kterou žalobce poskytl ze svých výhradních prostředků společnému jmění manželů. Dle krajského soudu v daném případě není vůbec možné poskytnout půjčku z výhradních prostředků jednoho z manželů do jejich společného jmění a následně ze společného jmění poskytnutou půjčku vrátit. Žalobce si tedy nemůže v případě dotčených 500 000 Kč snižovat základ daně podle § 15 odst. 7 písm. h) zákona o daních z příjmů. Nejvyšší správní soud se zcela ztotožňuje s argumentací krajského soudu v tomto bodě; ostatně ani stěžovatel s ní ve své kasační stížnosti nijak nepolemizuje.

V ní posunul stěžovatel důraz na argument, podle něž si snížil základ daně o úroky z hypotečního úvěru, kterým kryje prostředky, jimiž v minulosti financoval bytové potřeby ze svých zdrojů. Je tedy třeba se vyrovnat s otázkou, zda si případně stěžovatel nemohl snížit daňový základ dle jiných ustanovení § 15 odst. 7 citovaného zákona.

K tomu je třeba nejprve určit, zda je vůbec možné považovat za nezdanitelnou část základu daně úroky z úvěru, kterými si daňový subjekt refunduje prostředky, jimiž v minulosti financoval bytové potřeby ze svých zdrojů. Pokud by odpověď na tuto otázku byla kladná, pak by bylo možné postoupit k posouzení toho, zda v daném případě daňový subjekt čerpal spornou část úvěru skutečně za účelem refundace vlastních prostředků, jež v minulosti vynaložil na své bytové potřeby. Interpretovat § 15 odst. 7 zákona o daních z příjmů naznačeným způsobem však není možné, protože by tím došlo k popření smyslu daného ustanovení. Podle textu citovaného zákona se od základu daně odečte částka, která se rovná úrokům zaplaceným ve zdaňovacím období z úvěru ze stavebního spoření, úrokům z hypotečního úvěru poskytnutého bankou nebo pobočkou zahraniční banky anebo zahraniční bankou, sníženým o státní příspěvek poskytnutý podle zvláštních právních předpisů, jakož i úvěru poskytnutého stavební spořitelnou, bankou nebo pobočkou zahraniční banky v souvislosti s úvěrem ze stavebního spoření nebo s hypotečním úvěrem, a použitým na financování bytových potřeb, pokud se nejedná o bytovou výstavbu, údržbu a změnu stavby bytového domu nebo bytu ve vlastnictví podle zvláštního právního předpisu prováděnou v rámci podnikatelské a jiné samostatné výdělečné činnosti nebo pro účely pronájmu. Citované ustanovení dále vymezuje, co se rozumí bytovými potřebami pro účely daného zákona, což nečiní v případě posuzované otázky problémy.

Uvedené ustanovení § 15 zákona o daních z příjmů je třeba vykládat s ohledem na jeho smysl. Ve snaze podpořit vlastní přičinění se o zajištění svých bytových potřeb, jakož i podpořit bytovou výstavbu zákon od roku 1998 zavedl další možnosti snížení základu daně právě o zaplacené úroky z hypotečních úvěrů nebo z úvěrů na stavební spoření použitých na financování bytových potřeb. Smyslem tohoto ustanovení přitom zjevně je poskytnout daňové zvýhodnění finančním produktům, které vycházejí vstříc potřebě subjektů financujících své bytové potřeby získat prostředky i z jiných než vlastních zdrojů. Postrádá proto logiku, aby daňový subjekt uplatňoval odčitatelnou položku od základu daně dle § 15 odst. 7 citovaného zákona v případě refundace svých vlastních prostředků. Daňové úlevy poskytnuté zákonodárcem sledují vždy určitý účel. Tímto účelem v daném případě není úhrada vlastních výdajů daňového subjektu, byť by tyto výdaje byly v minulosti určeny k financování jeho bytových potřeb.

Z uvedených důvodů považuje Nejvyšší správní soud za nedůvodnou rovněž námitku stěžovatele, podle níž se žalovaný ani krajský soud v řízení nevypořádali se všemi jeho námitkami a že správce daně postupoval v daňovém řízení od samého počátku v rozporu se zákonem.

Kasační stížnost byla tedy shledána nedůvodnou a Nejvyšší správní soud ji proto dle § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

O náhradě nákladů řízení bylo rozhodnuto podle § 60 odst. 1 za použití § 120 s. ř. s. Žalobce nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti, neboť ve věci neměl úspěch; žalovanému správnímu orgánu, kterému by jinak jakožto úspěšnému účastníku řízení právo na náhradu nákladů řízení příslušelo, náklady řízení nevznikly.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 30. října 2008

JUDr. Lenka Kaniová
předsedkyně senátu